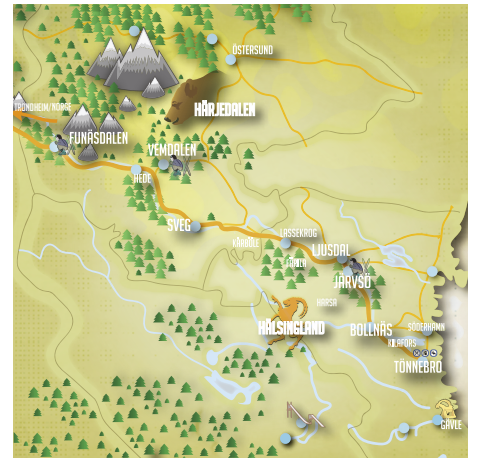

RÖSTERNA LÄNGS

Fjäll vägen

Vi kan inte lösa problem genom att tänka på samma sätt som vi gjorde när vi skapade dem.

Albert Einstein

FRÅN KUST TILL FJÄLL – BÅDE EN RESA OCH ETT MÅL

Projekt Fjällvägen ska stärka och kvalitets-säkra vägstråkets, rv 83/84, tillväxt, attraktions- och konkurrenskraft genom en förbättrad och utvecklad infrastruktur och innovativ

samverkan. Fjällvägen är ett samarbetsprojekt mellan Söderhamns, Bollnäs, Ljusdals och Härjedalens kommuner, destinationsbolagen Järvsö, Vemdalen och Funäsfjällen

samt Regionförbundet Jämtland och Region Gävleborg.

Den kortaste vägen från kust till fjäll är både en resa och ett mål.

Rösterna längs Fjällvägen

”Vacker natur gör människor vackra.” Anders Blomquist säger det med sådan övertygelse och självklarhet att det kanske är så enkelt.

Alla har vi drömmar. Drömmar och minnen om människor, platser och händelser. Drömmar och minnen förknippade med känslor, rötter och det som verkligen berör oss. Det kan vara en fiskestund med morfar, en kär och återkommande semesterresa på välbekanta vägar eller doften av nyslagent hö eller nybakat bröd. Minnena, känslorna, drömmarna betyder något. Ibland mer, ibland mindre men de har betydelse. Betydelse för vem

du är, vad du gör och vilka beslut du tar.

Vilken eller vilka är drivkrafterna till att vilja leva och bo på en plats. Viljan till att stanna kvar där. Eller att gång efter gång besöka den, återvända...

Fjällvägenstråket betyder något. Det betyder något för dig och mig, vi som har valt att leva, verka och bo här. Vi som återvänder varje vinter eller sommar till en plats där vi känner oss hemma. Där minnen och upplevelser har skapat ett andrum eller källa till välbefinnande. En plats som ger oss ro i själen och energi att gå vidare. Vi

som har valt att flytta tillbaka till uppväxtens minnesbank eller vi som bara har ett starkt engagemang och känsla för just den här platsen. Var vi än befinner oss i världen. Ambassadörerna är många och olika. Kunliga och kompetenta. Det är en styrka och glädje. Det betyder något. De betyder något. Alla dessa människor bidrar till att lyfta och stärka Fjällvägen. Om dessa vill vi berätta. Och de har något att berätta för oss.

Det här är berättelsen om människorna längs Fjällvägen. Det här är också deras berättelser.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN FOTO: LARS LÖÖV

Annika Myhr, Bruksvallarna

Den svarta amazonen med röd galonklädsel och pappa bakom ratten förde henne sakta men säkert upp till tryggheten och vilan. Det var 70-tal och inga säkerhetsbälten så långt ögat såg. Upp från Stockholm till det magiska och motsägelsefulla Härjedalen. Alltmedan mamma nådigt delade ut ACO-kolor vid lämpliga tillfällen. Tillfällen som Bollnäs, Järvsö, Ljusdal, Kårböle...Till slut nådde de målet i Hede. Det var en färd som var både en resa och ett mål.

–Den härjedalska dialekten är det tryggaste jag kan höra. Det är hemma, det är säkert och det betyder vila. Annika Myhr är en härjedalspatriot som är stolt att bo och verka här.

Även om det var just dialekten som Annikas mamma inte tyckte hon skulle prata. Inte där och då i uppväxtens Stockholm. Det var inte riktigt passande. Men känslan för det härjedalska var och är stark och morötterna växer stadigt i den härjedalska myllan. Mamma och pappa kommer från Härjedalen Sedan flera år är det som alltid varit hemma nu hemma på riktigt. Hon flyttade hem med man och tre barn. Hemma är Bruksvallarna även om jobbet ser till att

hon tillbringar veckorna både i Sveg och Funäsdalen. Hon är näringslivsutvecklare på Härjedalens kommun med fokus på besöksnäringen.

–Min drivkraft är att göra ett bra jobb. Fjällvägensamarbetet är ett av mina uppdrag. Vägen är en pulsåder, ja, en navelsträng för oss. Med relativt enkla åtgärder kan vi göra det så mycket bättre.

Hon nämner slyröjning och finare rastplatser som exempel på åtgärder som både förbättrar säkerhet och bättre upplevd väg.

–Vi säljer och lever av utsikten, av turismen. Vi måste hålla landskapet levande med respekt för hur man levde förr, men också för framtiden.

Med 55 000 gästbäddar på 10 400 invånare i Härjedalen förstår man att många människor tillbringar avsevärda timmar på väg. De flesta kommer via Fjällvägen. Härjedalens navelsträng måste bli rakare och säkrare. Annika är tydlig med att kvaliteten på vägen måste bli bättre. Samtidigt pekar hon på dilemmat med ekonomiska

resurser och prioriteringar samt att alla vill ha utveckling men ingen vill ha förändring.

–Jag saknar prioritering av våra vägar. Mitt mardrömsscenario är ju att om inget händer så blir det här ett spökområde. Å andra sidan tror jag verkligen att vi kan förändra med gemensamma krafter och då ser jag framför mig en levande, ploppande väg, som leder människor till en attraktiv bygd. Stoltheten över att bo och verka här måste bli tydligare.

Det magiska och motsägelsefulla med Härjedalen kännetecknas av lockelsen och tjusningen med årtiderna tycker Annika. Kort sommar och lång vinter. Annika gillar ljuset och hon gillar mörkret.

–Vi bygger inga luftslott. Vi vill verkligen förbättra och utveckla möjligheterna till att fortsätta leva, verka och bo här. Annika tvekar inte en sekund om vad som är viktigt. Både för flickan Annika som åkte amazon till barndomens Härjedalen och den Annika som med en enorm drivkraft gör sitt jobb.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN **FOTO:** LARS LÖÖV

Fakta

Annika Myhr

Bor: Flon, Bruksvallarna

Profession: Näringslivsutvecklare

Fjällvägenord: "Vägen är en pulsåder, ja en livsnerv."

Fakta
Erik Hamrén
Bor: Mölnlycke/Solna
Profession: Förbundskapten
för svenska herrlandslaget
i fotboll
Fjällvägenord: "Uppmuntra
drivet hos människor som
vågar."

Erik Hamrén, Ljusdal

Han bär en lapp i sin plånbok. En lapp med tankar och ord. Ord som är viktiga och betyder något. Den lappen tar han fram ibland. När han behöver stöd, inspiration eller bara vill bli påmind om vad som är viktigt i livet. Då åker lappen, med ord som omsorg, ärlighet, lojalitet, vara sig själv och kommunikation, fram.

Många av de här orden återkommer han också till när han pratar om Ljusdal och Hälsingland. Vänligheten som man möter här är en del av livskvaliteten. Andra delar är lugnet och naturen.

Erik Hamrén är hemma i Ljusdal. Han spelar golf och har lite uppdrag i samband med en ungdomsfotbollsturnering och hälsar på mor och far. För Ljusdal är hemma för Sveriges förbundskapten i herrfotboll.

Golfrundan på Exte Masters i Ljusdal har gått mindre bra den här dagen. Han tycker att golfklubbarna behöver få möta sitt öde och ber sin svåger att slänga dem i älven. Lika snabbt som orden kom, lika snabbt kom leendet.

–Ljusdal är glädje, trygghet och positiv energi, konstaterar Erik. Han betonar att han är stolt över att komma från Ljusdal.

Det är i Ljusdal han har formats och han trivs med att komma hem. Människor och platser som en gång betydde mycket finns fortfarande kvar i hjärtat. Det är skolorna han gick på och Folkparken. Det är dansen i Korskrogen och givetvis Älvsålen, fotbollsarenan. Idrottsledare, lärare och kompisar har alla bidragit till vem han är.

–Det är trevliga människor och den positiva känsla de för med sig som är en drivkraft och ett bra skäl till att locka människor att flytta hit eller besöka området. Det är kvalitet. Sedan har vi närheten till staden, bara tre timmar bort. Det gäller att se möjligheterna och uppmuntra drivet hos människor som vågar.

Eriks egen drivkraft som ledare är att jobba med människor och se dem uppnå saker. Tydlighet och respekt är talande för ett gott ledarskap och för Erik själv. Vi pratar om idrotten och fotbollen specifikt och vad den kan lära oss om utveckling i exempelvis näringslivet. Han menar att det är två sidor av myntet, vad du vill och vad som krävs och att vara målinriktad.

Att hitta en samsyn i en grupp människor, oavsett om det är fotboll eller näringsliv, är det viktiga. Modiga och kloka förebilder behövs också. Han nämner sina egna föräldrar och människor som har modet att leva med sjukdom eller är modiga i sin idrott som exempel.

Om 20 år hoppas han att möjligheterna att stanna kvar för unga människor eller komma tillbaka till sin hembygd lever. Det förtjänar Ljusdal. Ljusdal som är hemma och som han blir glad att komma hem till. Glad blir också den flyktingkille som praktiserar på golfrestaurangen och som får fotograferas tillsammans med Sveriges förbundskapten. Överlycklig är kanske en mer relevant beskrivning. Erik Hamrén tar sig tid och ser minst lika glad ut. Vänligheten som ett signum för Ljusdal. Varför inte? Hans ord om att se det positiva i livet är uppriktiga. Trots dagens golfrunda. Men han har sin lapp i plånboken med orden och tankarna. Den kloka lappen med de positiva orden.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN **FOTO:** LARS LÖÖV

Anders Blomquist, Funäsfjällen

–Vacker natur gör människor vackra.

Orden är Anders Blomquists. Kan det vara så enkelt? Anders säger det med både ödmjukhet och övertygelse. Det kanske är så enkelt och vackert.

Anders är stockholmaren som för 20 år sedan kom till Härjedalen och Funäsfjällen. I 17 år var han turistchef på destinationsbolaget men har idag egen verksamhet och arbetar med turism- och företagsutveckling, affärsverksamhet och TV-uppdrag. När vi träffas förbereder han ett stort cykelevent i Funäsfjällen. Det finns en drivkraft och glöd i hans ord om allt det vackra och positiva som finns och sker men också i det som behöver göras för att människor, företag och området ska utvecklas.

Människorna här i Funäsfjällen måste vara vackra för enligt Anders är det här det vackraste stället på jorden. Det är svårt att säga något annat. Funäsdalen badar i ljus och sol och ett och annat vägarbete. En löfresrik dag. En skattkista att ösa ur med lättillgängliga fjäll, entreprenörskap och driv.

–Det är ett bra ställe att växa upp på. En livaktighet präglar bygden. Det finns något unikt här. Det mindre roliga är bristerna i kommunikationer med delvis dåliga vägar. Anders nämner även bristerna i kompetens-

försörjning och att strukturen i området är ett problem.

Drivkrafterna är att hålla framtidstron levande. Han menar att det gäller att förtydliga alla positiva investeringar som görs. För det krävs ett stort säljarbete. Visit Sweden har jobbat med att göra besöksnäring-intäkterna stadigt bättre att förstå. Det behövs långsiktiga investeringar. Trendmässigt kommer vi också att lägga mer tid på resande. Men det måste vara lönsamt för staten och besöksnäringen är en personalintensiv bransch. En bransch som kan lära andra branscher mer om både engagemang och att inkludera människor.

–Besöksnäringen är duktig på att involvera ungdomar och invandrare. Det borde vi ta tillvara på mer inom andra områden, menar Anders, som samtidigt betonar de stora utmaningar besöksnäringen står inför.

Anders engagemang är stort och han anser att Funäsdalen borde öka mycket snabbare. Att utgå från de värden man har och kunna argumentera för sin sak är nödvändigt. Liksom att driva på och referera till lyckade projekt och verksamheter. Samtidigt krävs ett större och bättre koordine-

ringsarbete med exempelvis Trafikverket. För visst är vägstandarden ett stort orosmoln. Satsningar som Fjällvägenprojektet är därför positiva och nödvändiga.

–Längs Fjällvägen finns mycket roligt att göra och utveckla. Anders ger flera konkreta exempel på hur vi kan höja attraktionskraften. –Med utgångspunkt från exempelvis grodan och björnen som finns för barnen i Tönnebro skulle vi kunna skapa en serie med djur tillsammans med konstnärer längs vägen. Vi behöver också som sagt lyfta fram de solskenshistorier som finns. Anders berättar om de små orterna med tomtköer, om unga människor som flyttar in och skapar sitt liv. Små maskroscentra växer upp.

Anders drömmar om framtiden målar en bild av ett område som ökat befolkningsmässigt med 50%. Området har växt med klokhets och varsam stolthet. En livskavallet som kommer ur den skattkista de lättillgängliga fjällen för med sig. – Det ser jag fram emot. Anders ler och säger det med både ödmjukhet och övertygelse. Den vackra naturen föder vackra tankar också. Och en hel del energi och entreprenörskap.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN **FOTO:** LARS LÖÖV

Fakta

Anders Blomquist

Bor: Ljusnedal

Profession: Egen företagare

Fjällvägenord: "Det finns något unikt här."

Fakta
Charlotta Netsman
Bor: Järvsö
Profession: Verksamhets-
utvecklare
Fjällvägenord: "...den betyder
så mycket mer än bara en
transportsträcka."

Charlotta Netsman, Järvsö

Varje dag vaknar hon upp till de vackraste omgivningar som finns. Omgivningar som ger frid i sinnet och inbjuder till ett lugnt tempo. Hon är uppväxt vid riksväg 83 i Arbrå, har haft stuga i Orbaden och bor numera i Järvsö. Charlotta Netsman har en stark känsla för området och väg 83 i synnerhet.

–Det är en vacker väg och den betyder så mycket mer än bara en transportsträcka. Den sitter verkligen i hjärtat, berättar Charlotta och lutar sig leende och tankfullt bakåt i stolen. En lunch i Stenegårds Trädgårdscafé ger både ro och lust.

Idag arbetar Charlotta med verksamhetsutveckling vid Stenegård i Järvsö. Hon är uppväxt i en trädgårdsmästarfamilj längs 83:an och är utbildad inom kultur och har jobbat inom offentlig sektor. Hennes bakgrund klingar väl med själva essensen av Stenegård som plats.

–Stenegård är en kombination av så många värden. Känslan av att kroka arm med tidigare generationer som byggde den här platsen och vårt världsarv; den stolthet och skönhet det förmedlar. Här ska vi kunna

skapa förutsättningar för utveckling. Att vara en profilbärare i besöksnäringstrategiskt hänseende och lyfta fram det Järvsö och området kan tillföra är spännande. Det ger inspiration och ska inspirera.

Hon har ett smittande engagemang. Perioden har varit hektisk med invigning av Sveriges senaste världsarv, Hälsingegårdarna, där Stenegård fick vara avslutningsscenen. Fortfarande vilar en lätt fläkt av lycklig besurning kvar efter den magiska dagen.

Charlotta poängterar hur viktig naturen och kulturen är för henne som drivkraft. Hon pekar på det lilla samhällets stora fördelar som idag allt mer och mer också innehar storstadens kvaliteter vad gäller utbud – åtminstone sommartid. Samtidigt betonar hon utmaningarna landsbygden har för att kunna var levande.

–Norrlands inland består av många människor och många små företag som är lika mycket värda som ett stort företag. Då måste man satsa på bra infrastruktur. Bredband och bra kommunikationer är ett medel för det goda samhället. Allt hänger

ihop och med bra kommunikationer spelar inte avstånd någon roll längre.

Vi pratar om att se saker i sitt sammanhang och att se saker som skapar goda förutsättningar för utveckling. När de mjuka värdena slås ihop med de sk hårda värdena kan vi börja prata om ett hållbart samhälle. Ett samhälle där historien, platserna och funktionerna hänger samman och där människor har förutsättningar att utvecklas. Charlotta svävar inte på målet om vad som betyder något för henne personligen och för yrkespersonen. Känslan för området och dess människor är djup. Riksväg 83 blir symbolisk på flera vis.

–En stor del av livet har ju utspelats där på vägen, säger hon och skrattar åt minnena. Där övningskörde jag, det var den vägen som tog mig hem från fester och till och från vänner. En del av mitt värkarbete under den senaste förlossningen utspelades också längs 83:an. Hon ler.

Livet längs en väg tar sig många uttryck och tavlan av 83:an som en livsnerv blir stark och tydlig när Charlotta drar penselstrucken.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN **FOTO:** LARS LÖÖV

Noah Lagerhäll, Ljusdal

Noah tvekar inte en sekund om vad som är viktigt med en väg och hur en god resa ska vara. Bland de mer nyanserade skildringar av resor på väg, som jag mött, måste tioåriga Noahs vara. Noah som praoade hos Projekt Fjällvägen och på ett mycket självklart sätt satte ord på svårigheter och möjligheter. Som på ett enkelt och engagerat sätt tog del av Fjällvägens bekymmer och glädjeämnen.

–En väg ska inte vara guppig, säger han och tittar på mig med stadig blick.

Noah Lagerhäll är 10 år. Han bor i Ljusdal med mamma, pappa och storasyster samt katten Elliot. Elliot är en mycket gammal man som hängt med länge och förmodligen kan områdets vägar och standard utan och innan. Noah går på Freinetskolan Tallbacken. Praktik i arbetslivet är en del av skolans vardag. Det är bra tycker Noah för då får man prova på många olika saker. Lärandet blir meningsfullt. Den här gången blev praktiken hos Fjällvägen i Bollnäs. Han reser rätt ofta längs Fjällvägen. Pappa arbetar av och till i Funäsfjällen och Noah reser ibland dit och hälsar på. Noah spelar också badminton för Ljusdals Badminton-

klubb och många tävlingar är i Bollnäs, Kilafors eller Östersund. Då blir det många mil på Fjällvägen.

För Noah är det självklart hur en god resa ska vara. Han ger en bra beskrivning av vad han tycker kännetecknar en bra väg och en resa värd att minnas.

– En bra väg ska inte vara guppig och inte så svängig. Man ska inte stanna mitt i vägen utan man ska stanna på en rastplats. När du kör ska du bara koncentrera dig på var du kör. Om man är hungrig när man åker bil så ska man åka in på något ställe som ligger nära vägen och där maten blir klar snabbt.

Många av reflektionerna kom efter en tur längs de södra delarna av Fjällvägen. Noah och jag gav oss ut på en liten resa. En resa längs Ljusnans dalgång söderut. En tur med mycket trafik, tung trafik och flera vägarbeten. Noah tittar, funderar och fotograferar. Vi blir länge stående vid ett vägarbete strax söder om Bollnäs. Noah räknar alla långtradare, bussar och lastbilar han ser.

– Det är väldigt mycket trafik, konstate-

rar han. Jag undrar vart alla ska?

När vi är tillbaka på kontoret ritar Noah en bild över den bästa av rastplatser. Så som han tycker att de borde vara. Den är stor och bred. Långtradare, husvagnar och bilar får plats. Det finns bord och bänkar samt många toaletter. Och på den bästa av rastplatser finns det något gott att handla. Noah funderar vidare över bilkörning och trafiksituationer och filosoferar över trafikvett.

–Man får inte köra på andras mark om man inte har frågat. Du får inte köra mot rött ljus, det måste vara grönt ljus för att du ska få köra. Håll inte på med telefonen när du kör. Ha på dig bälte ifall att du krockar. Om du kör på en grusväg så är det bra att köra sakta för att du inte ska få punka. Om du ska köra om någon så måste du blinka. Orden och tankarna kommer eftertänksamt men på ett tydligt och glasklart vis.

Historien om en tioårig kille på prao blir berättelsen som på ett självklart och klarsynt sätt och med en tro på att det mesta är möjligt summerade både en resa och en prao.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN **FOTO:** LARS LÖÖV

Fakta
Noah Lagerhäll

Bor: Ljusdal

Profession: Studerande

Fjällvägenord: "Det är väldigt mycket trafik."

Fakta

Lena Roos

Bor: Norränge, Arbrå

Profession: Politiker

Fjällvägenord: "Bättre standard på vägen är viktigt."

Lena Roos, Arbrå

Hennes klänning var blå med ränder. Hon stod framför huset i Norränge med utsträckta armar och sa "Välkommen hem!". Sedan dess har Norränge varit hemma för politikern Lena Roos.

Hon var 16 år den där dagen 1986 när hon skulle besöka sin, som det skulle visa sig, blivande man Eriks farmor. Hon var fruktansvärt nervös. Men de utsträckta armarna från farmoderna var inte bara en gest som tog bort nervositeten, det var också början på en fantastisk vänskap.

–Hon lärde mig allt, berättar Lena, som sedan 1996 bor på gården i Norränge med sin familj. Hon har rötterna i Finland, född och uppvuxen på en bruksort och en bakgrund som industriarbetare i Storvik. Men det var 13 år hemma med ett sjukt barn och det utanförskap som det medförde som väckte hennes politiska engagemang. Trädgården, huset och familjen är det som är hennes syre. I politiken ser hon tjusningen att få göra skillnad. Skillnad för människor. Att helt enkelt kunna få ge

röst åt dem som ingen röst har.

Norränge och bygden betyder lugn, gemenskap och värme för Lena.

–Det finns en öppenhet här som jag tror hänger ihop med det gamla bondesamhället. Bönderna behövde varandra, man hjälpte sin nästa och det där sitter kvar här.

Det är även det som präglar Fjällvägenkänslan, tror Lena. För en Fjällvägenkänsla finns. Öppenheten bland människor och det storslagna i en vacker natur är ord som spontant kommer. Samtidigt menar hon att vi har en stor utmaning framför oss med vägen. Riskerna och farorna med vägen och dess trafikmängd samt att man måste planera sitt resande när man bor längs vägen och pendlar.

–Bättre standard på vägen är viktigt men alla måste hjälpas åt. Vi måste jobba mer som man gör ute i byarna. Det är ingen som gör det åt oss men vi måste känna

att vi äger frågan.

Lena poängterar att när hon säger vi så menar hon att alla har ett ansvar att vara ambassadörer. Att sätta Fjällvägen på kartan handlar också mycket om att marknadsföra den gentemot alla som lever här.

–Vi behöver även lyfta och medvetandegöra vägens behov och möjligheter hos riksdagsledamöter. Men det största hotet mot utveckling tror jag är att vi släpper frågan och tror att någon annan gör det. Vill vi så lyckas vi.

Lena lyfter fram praktiska åtgärder som röjning och bättre service längs vägen som exempel på vad som bör göras. Om 20 år hoppas hon att Fjällvägen verkligen står för "vägen hem" Ett öppet och välkött stråk med gott om ställen att stanna på. En levande väg och oavsett vart du ska så är Fjällvägen en del av målet. Lena säger det med värme och engagemang. Enkelt och självklart.

TEXT: VIBEKE SJÖGREN **FOTO:** LARS LÖÖV

Fjäll vägen

Samarbetspartners

Ett bra argument behöver
ingen hög röst
Anonym

Välkommen på resan med Projekt Fjällvägen!